

Vse spise, v očno poslano knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste pošiljke. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasiilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izbeja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s člansko plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsih vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Verouk poučuj učitelj!

(Srbsko stališče)*

Klerikalni »Slovenec« je ustrelil z največjim kalibrom svoje demagogije, ko je došla vest o redukciji dvalindvajset stalnih katehetov v Sloveniji. Opsoval je zopet enkrat učiteljstvo z brezverci in frimasoni, seveda brez vsekake podlage in dokazov; zgolj iz politiško-demagoških razlogov; ščuje radi tega mase ljudstva proti državi, učiteljstvu in šoli. Odgovor na vse klevete še dobi!

Popolnoma objektivno hočemo premetriti, kaj vodi Srbe, da vztrajajo na svojem stališču: da poučuj vse predmete, torej tudi verouk v osnovni šoli učitelj.

Fakt je, da sta bili vera in narodnost v srbskem narodu v prošlosti skoro identični, in iz tega ozira ni bilo nikdar borbe med Cerkvijo in šolo in se tudi ni nikdar razmotrivalo vprašanja podavanja religije v osnovni šoli s strani učiteljstva, ker so bile pri tem vprašanju izključene vsake politiške zlorabe. To vprašanje se je reševalo strogo s pedagoškega in vzgojnega stališča.

Z ujedinjenjem našega troimenega naroda, ki pripada trem veram, posebno pa od tedaj, ko se je pritegnila in združila prosvetna uprava v Vojvodini s prosvetno upravo Srbije, se je vmešala v to vprašanje katoliška duhovščina in njena organizacija, ki je iz politiških ozirov zahtevala, da poučuje tudi nadalje verouk v šoli duhovnik.

Tem lažje je bilo braniti stališče ministrstva, ker je poleg pedagoških, narodnih in državnih razlogov izpodbijalo vsako pristranost in neobjektivnost dejstvo, da se enako postopa proti pravoslavju kakor proti katolikom in je bil neupravičen vsak očitak katoliške duhovščine, da je to ataka na katoličanstvo.

Tehtni pedagoški razlogi govore za to, da učitelj poučuje tudi verouk v osnovni šoli.

Osnovna šola je državna ustanova, ki ima tudi svoj vzgojni cilj. Ona ima namen, da daje najpotrebnejše obče znanje, ki je vsakomur potrebno, brez ozira na poznejši poklic; pazi pa mora, da je vse to znanje tako podano, da služi kot sredstvo najvišjemu vzgojnemu cilju osnovne šole: ustvarjanju najtrdnjših moralnih značajev. In nobeden predmet ne more služiti temu namenu tako kot verski pouk. Da pa se more ta cilj doseči, morajo biti vsi predmeti v osnovni šoli v tesni zvezi, v skladu in se morajo vzajemno dopolnjevati, da se stvorl na ta način edinstvo duha in teženj.

Vzemimo slučaje, da se vzgoja in pouk ne vodi samo od ene osebe, temveč se vanje vmešava še druga oseba, v tem slučaju katehet; pa najsi tudi katehet deluje v skupni smeri, ni zaželjenega enotnega uspeha. Pri vsej dobri volji se učno gradivo iz vseh predmetov ne more voditi vzporedno in v zvezi in ni prave učne koncentracije. To nepobitno dejstvo nam kaže praksa: kjer poučuje verouk katehet, se učiteljstvo ne ozira na zadevno koncentracijo moralnega pouka in vzgoje, ker smatra to za katehetovo nalogo; nasprotno pa, kjer poučuje učiteljstvo tudi verouk, se isto uglašlja v verske vzgojne probleme, da jih koncentriira z vsemi drugimi učnimi predmeti in jih uporablja ob vsaki priliki pri pouku in vzgoji.

Torej iz ozira na nalogo osnovnega pouka in načelo koncentracije pri pouku mora biti osnovni pouk ves v eni roki in ga ima voditi samo učitelj.

Sklicevanje, da v srednjih in strokovnih šolah ter na univerzah poučuje

* Opomba: Podajemo stališče srbskega učiteljstva in odločujočih faktorjev centralne šolske uprave, iz katerega je jasno razvidno, da igrajo vlogo pri reševanju tega vprašanja strogo pedagoški in vzgojni razlogi.

vsak predmet druga oseba, tu ni primereno, ker te šole niso čisto vzgojne, temveč dajejo višjo strokovno izobrazbo in pouk, a osnovna šola je občni vzgojni zavod, potreben vsem in vsakomur.

Duhovščina izreka bojazen, da bo vera v narodu padla, ako bo učiteljstvo prevzelo pouk veronauka v osnovnih šolah. Ni lažjega, nego to ovreči! Najboljši primer nam je najnovejša zgodovina srbskega naroda, kjer so verouk v osnovni šoli poučevali izključno učitelji in se temu ni nihče od duhovščine protivil in upiral. To je najboljši dokaz, da učiteljstvo ni zanemarjalo veronauka v šoli in je istočasno nepobitni dokaz, da se vere ni odtujevalo narodu in državljanom ter iz tega vzroka pravoslavna cerkevna organizacija ni težila za tem, da svoj predmet izloči in ga odtuji drugim predmetom pouka v osnovni šoli.

To je ideal, za katerega bi se morale zavzeti vse vere v državi!

Tudi srbsko učiteljstvo se ravno iz tega vzroka ni odtujilo svoji veri in verskemu moralnemu pouku; ono piše danes učne knjige za pouk veronauka; ono katehizira in se uglašlja v versko moralne probleme ravno radi tega, ker poučuje tudi ta predmet, ki ga smatra z vsemi drugimi predmeti za svoj poklic.

(In zakaj? Zato, ker ni bilo v Srbiji politikujoče duhovščine, ki bi izrabljala vero in pouk veronauka v svoje politiške svrhe, s čimur bi ubijala v učit. in v narodu sama čistost vere ter jo oskrnjala. — In pri nas? Pri nas izrablja duhovščina vero v politiške svrhe in se tudi zgolj iz politiških ozirov brani izročiti verouk iz svojih rok ter se radi politiških motivov bori proti učiteljstvu in šoli)

Koliko zaupanja in tolerance vlada s strani srbskega naroda in duhovščine do učiteljstva, da isto ne zlorablja verskega pouka, nam izpričuje dejstvo, da je v Srbiji okrog 200 katoliških učiteljev, ki poučujejo srbsko pravoslavno dečo veronauk, pa se ne čuje ni eden protest ne od strani ljudstva, ne od duhovščine, ne od strani staršev.

Ti učitelji niso popustili v svoji veri, niso omalovaževali pravoslavnihi običajev in vere, temveč so se trudili, da pri pouku tega predmeta vzbude pri deci nagnjenja in simpatije do vsega, kar je dobro in odvrtačajno nagnjenja do vsega slabega, ustvarjajoč jim prepričanje, da je tudi njim treba tako postopati.

Najjačji razlog naših izvajanj pa naj sledi ob koncu.

Nesporno teže vse konfesije za tem, da se z verskim poukom vzbude v deci verska nagnjenja. Vsi pedagogi smatrajo ustvarjanje verskih nagnenj kot najboljšo sredstvo za ustvarjanje moralnih nagnenj in zato smatrajo verski pouk kot središče celokupnega pouka in vzgoje.

Vsi pedagogi so si edini v tem, da pri zasledovanju vzgojnega smotra igra najglavnejo vlogo versko gradivo. In ker je glavna naloga učiteljstva osnovnih šol ravno vzgoja, čemu potem bojazen, da bi se vera zanemarila ali zlorabila, če poučuje verouk učiteljstvo? Nasprotno, ako se če, da bi se vera ne zlorabljalala in bi težil verski pouk za kakimi separativnimi cilji, tedaj je najsigurnejši, ako se ga izroči učitelju.

Če hočemo, da bo središče vsega pouka versko moralni pouk in vzgoja, tedaj mora tudi veronauk poučevati učiteljstvo.

S tem odpada vsaka bojazen, da bi ne uspeval pouk veronauka, če je v rokah učiteljstva.

Više života!

(Konec.)

Brza odluka najviše vredi, odganjanje je propast. Mnogo nas stoji neodlučnih na raskršću, kojim putem da udarimo — ili stazom bezposlenosti, užitka i lagodnosti, ili stazom rada, napora, slave i besmrtnosti. Dobro promozgaj sve Turgenjeve reči i znat češ, kuda ti je ići, on veli: »Život nije šala niti igra, niti je život uživanje; nego život je rad, teški rad. I tajni mu smisao jest: odricati se, neprestano odricati se!»

Naša je individualna sreća nešto tako sićušno i bez značenja i onda, kad je postigla vrhunce mogućnosti. Krećući se između danas i sutra, ona je kao lepa paučina što je dere najeznatniji vetrić. Naši su lični užici tako ograničeni i plitki: jelo, piće, ljubav, lektira — a nakon svega toga, kraj brzoga zadovoljenja smrtna dosada i praznina. Visoko nad tom našom neznatnom individualnom srećom stoji sreća opća, i naša neka bude samo deo opće sreće.

Hoćemo li, kraj takvih perspektiva, ipak ograničiti svoje delovanje samo oko tog »ja«, ili ćemo svoj pogled baciti daleko od sebe — preko obitelji, plemena, naroda, rase do čoveka, čovečanstva?!

Spusti se u borbu i svladavaj prilike, inače će one tebe i brzo će se reći: progutalo ga selo! Borba donosi dođuše neugodnosti; ali i neizrečenih čara. U čarima češ uživati, od neugodnosti uči mnogo za život vrednu nauku. Napretka ne može biti bez borbe, konkurencije i napačanja energije. Sve velike stvari stvorene su velikom borbom. Mir je smrt. »Kako za pojedinca,« veli Roosevelt, »tako i za narode, prosta je laž reći: Blazeni oni narodi, koji nemaju povesti. Tri puta naprotiv blažen je onaj narod, koji ima slavnu povest, jer je mnogo bolje preduzimati velike stvari i odnositi sjajne pobjede, pa bile one i ispremešane neuspesima, nego uvrstiti se među one slabe duhove, koji niti mnogo uživaju, niti mnogo trpe, jer žive u sivom sutonu, koji ne pozna ni pobjede ni poraza.«

Jedna je bolesna pojava među nama mladim učiteljstvom. Većim smo delom pasivni, a pasivna rezistencija ne stvara ništa. Osobito smo mlaki i neaktivni u staleskim organizacijama. Tu ne vidimo nikakve reči. Pogledajte samo učitelj.

Misli o lastnih in tujih grehah.

Pravijo, da ni znamenje slabosti in dekadence, ako mož odkrito prizna svoje napake in z neizprosnostjo doslednostjo nastopa tudi proti svojim notranjim sovražnikom. Je sicer večkrat grenko in težko, mnogim mogoče celo nemožno, na ta način žaliti svoje samoljubje, ali potrebno je, drugače ni pravega poboljšanja in nima pravice boriti se proti vnanjim nasprotnikom ter iskati v njihovih očeh pezdire. Kar velja za poedinca, velja včasih tudi za zajednice. Tudi oni imajo kot enotna telesa na sebi čisto pege in trpe, deloma po lastni, deloma po tuji krivdi, ki jim zelo škodujejo na ugledu in uspešnem delu. Zato bi ne bilo kvarno, ako pogledamo kot stan enkrat pogumno v zrcalo in sami ugotovimo svoje senčne strani, česa smo krivi sami in v čem smemo obtožiti druge.

V nobenem drugem poklicu nista ugled in osebnost tolike in tako neposredne važnosti kakor v učiteljskem. To naglašajo pedagogi, teoretiki, to vemo in čutimo na lastni koži mi učitelji-praktiki in zaveda se tega ves stan kot celota. Toda ne zadostuje samo pritrdjevanje in priznanje, treba je tudi dejanja, da zavzamemo kdaj mesto, kamor spadamo po svojem vzvišenem poklicu. Mirno uprimo oči v trpko dejstvo, da nismo tako priljubljeni in spoštovani, kakor zasluži naše delo, kakor bi morali biti kot vzgojitelji naroda in lahko nam bo spoznati, kje moramo trkati na svoja prsa.

Začnimo koj pri tem, kar je dandanašnji navadno najvažnejši predmet po-

skupštine! Svi mladi zavučemo se svaki u svoje čoš, odkuda hladno promatramo, kako se »natežu« sedi ishlapeli starčići, iz kojih govori prošlost, tvornost i mrtvilo. Pa nikakvo čudo, i pravo je tako, jer svaki narod imade onakvu vladu, kakvu zaslužuje. Svaki narod imade onakve političare, kakve je mogao stvoriti. Svaki narod izbacuje instiktivno na vrhunce one, koji najbolje odgovaraju njegovu mentalitetu. Ovo se pravilo jednako daje primeniti i za svako društvo. Pa ako dođuše i jest istina, da na prvim mestima nikad nisu najbolji ljudi, još je veća istina, da su na prvim mestima uvek oni, koji najbolje reprezentiraju prosečnost duhovnog stanja sredine. Znači, da naši reprezentanti su izraz naše unutrašnjosti. Znači dakle, da u nama nema života, već mlakost i mrtvilo!

Više života nek prostruji kroz naše mlade redove! Idimo u svet, u narod, ali ne kao ukočeni činovnici, birokrati, karrijeristi, ili naduta gospoda, već kao narodni učitelji, narodni prijatelji otvorena i topla srca za narod i njegove potrebe. U prkos vremena budimo idealisti, ljudi novog vremena, širokog obzora. Sve, sve, samo nemojmo se pokloniti pred ovim prljavim vremenom kriomčara, nabijača cena prekupaca i ubojica. Jer nije čovek mrtav onda, kad ga ukočena nose na groblje, već je mrtav onda, kad mu umre duša, kad se u njemu sruše iluzije mladosti, i kad poslušna ruka instiktivno skine šešir pred prezrenim, a sveopćim kumirom — novcem, burzom, trgovinom.

Mesto da tonemo sa svetom sve dublje, uzdržimo se sve više! Mesto da ljubimo skute zamazanom špekulantu i podmuklom šverceru, pokažimo im pesnicu. Mesto da nam idealom bude društvo tih bogatih i praznih stvorova, okrenimo im leđa, kao što čovek okreće leđa truležu i smradu!

Kao generacija mladosti, zanosa i snage postavimo si ciljeve koji su najviši i najudaljeniji, jer ćemo samo na tom putu eventualno naći trajnoga zadovoljstva i sreće, koje zalutalo čovečanstvo uzalud traži u močvarama razvrata, pokvarenosti, ubijanja i preljuba!

P. Bogović.